טומאה דתחילתו בר מידחא טומאה הוא סופו נמי דחי שבת דתחילתו לאו בר מידחא שבת הוא סופו נמי לא דחי לרב חסדא לא קשיא סופו כתחילתו (תחילתו) לית ליה שבת דהותרה היא בציבור סופו נמי דחי טומאה דדחויה [א]היא בציבור תחלתו דעיקר כפרה דחי סופו דלאו עיקר כפרה לא דחי איתמר המכבה אש מחתה ומנורה אביי אמר חייב רבא אמר פטור דכבייה בראשו של מזבח דכולי עלמא לא פליגי דחייב כי פליגי דאחתיה אארעא וכבייה אביי אמר חייב אש המזבח הוא רבא אמר פטור כיון דנתקה נתקה אלא הא דאמר [ב]רב נחמן אמר רבה בר אבוה המוריד גחלת מעל גבי המזבח וכיבה חייב כמאן כאביי אפילו תימא כרבא התם לא אינתיק למצותה הכא אינתיקה למצותה איכא דאמרי דאחתיה אארעא וכבייה דכולי עלמא לא פליגי דפטור כי פליגי דכבייה בראשו של מזבח אביי אמר חייב אש המזבח הוא [א]רבא אמר פטור כיון דנתקה נתקה אלא הא דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה [ב]המוריד גחלת מעל גבי המזבח וכבה חייב כמאן לא כאביי ולא כרבא התם לא אינתיק למצותה [ג]הכא אינתיק למצותה:

הדרן עלך טרף בקלפי

טומאה (א) דתחילתו. מה תחילתו בר מדחי טומאה הוא אם אין כהן טהור לזרוק דמו: **שבת דתחילתו.** דתמיד דערב שבת לאו בר מידחא שבת שהרי בין הערבים נשחט ודם נפסל בשקיעת החמה: **דחויה היא בציבור.** בקושי הותרה וכל כמה דאפשר מהדרינן אטהורין: **המכבה אש מחתה ומנורה.** לאחר שחתה גחלים למחתה או למנורה כיון: **חייב.** משום לא תכבה ג): **אינתיק למצותה.** לשום (ב) למחתה ותו לא קרינן ביה אש המזבח ד): **דכבייה בראשו של מזבח.** לאחר שניתקה ממערכתה:

הדרן עלך טרף בקלפי

שבת היינו אפילו סופו הקטרתו ולרב חסדא תחילתו דוחה טומאה היינו דווקא שחיטה וזריקה וליכא למימר דלרבה נמי תמיד דשבת תחילתו דוחה שבת שחיטה וזריקה סופו הקטרתו אינו דוחה דהאמר בפרק אלו דברים (פסחים דף סח:) בא וראה כמה חביבה מצוה בשעתה שהרי הקטר חלבים ואימורים כשרים כל הלילה ואין ממתין להם עד שתחשך ועוד מאי קאמר רבה שבת תחילתו לאו בר מידחי שבת הוא סופו נמי לא דחי ואי סופו אין דחי דקאמר אפילו בתמיד דשבת מאי קאמר דלאו בר מידחי שבת הוא הא בר מידחי שבת הוא על כן נראה לר"י פירוש שני שפירש"י תחילתו וסופו הכל על הקטר חלביו קאי וקאמר רב חסדא הקטר חלביו שלא ניתותרו דוחין טומאה סופו איברים שניתותרו אינן דוחין הטומאה לעשות להם מערכה בפני עצמן ולהקטיר בטומאה אלא מקטירן בטומאה על המערכה גדולה דכיון דטמאים הן אינן דוחין הטומאה דלא חשיב כתמיד דיומיה ודוחה את השבת כדגמרינן (שבת כ.) מבכל מושבותיכם ועושין להם מערכה בפני עצמן כיון דכשירים הן ורבה ס"ל תחילתו דוחה את השבת איברים דתמיד דיומיה סופו איברים שניתותרו אינן דוחין שבת לעשות מערכה בפני עצמן אפילו אם הן טהורין אבל דוחה את הטומאה אם ניתותרו בחול עושין להם מערכה בפני עצמן ומקטירן בטומאה והיינו פלוגתא דלעיל קאמר אפילו פסולין עושין להם מערכה בפני עצמן ואפילו בשבת והיינו פלוגתא דרב הונא בין לרבה בין לרב חסדא ורבה דאמר סופו אינו דוחה שבת לית ליה פירקא ה) דרבה דאמר בכל יום תנן אלא סבירא ליה לבר משבת ומה שכתב רש"י הראשון עיקר נראה כי הוקשה לו על פירוש שני דקאמר תחילתו דעיקר כפרה ואי אאיברים קאמר הני לאו עיקר כפרה נינהו ומיהו לא קשה דבהקטרה נמי איכא כפרה ועיקר כפרה קרי לתמיד דיומיה וגדולה מזו אמרינן לעיל בפ"ב (דף כז.) איצטריך ס"ד אמינא כיון דעבודה דלא מעכבא כפרה היא כו' אבל הפשט וניתוח דמעכבא כפרה בעי כהונה אלמא אפילו הפשט וניתוח קרי עיקר כפרה לגבי נתינת אש דהדיוט אף על גב דעיקר כפרה בדם היא כל שכן בהקטרה דיומיה ניחא דקרי ליה עיקר כפרה לגבי איברים דניתותרו:

כי פליגי דאחתה ארעא וכבייה אביי אמר חייב. הקשה רבינו שמחה דאמר לעיל (דף מד:) נתפזר הימנה קב גחלים מכבדן לאמה ופרש"י לאמת המים שבעזרה וקשה לאביי ופי' דלאמה דלעיל אין זה אמת המים אלא מקום הוא ולי נראה דלא קשיא דלא מיחייב משום דכיון דבמתכוין חותה בשל ד' קבין ומערה לשל ג' קבין ונתפזר מהן קב ומה שנתפזר אינו עומד לאוספן אפי' אביי מודה כיון דאינתיק אינתיק אבל אם דמחתה ודמנורה מיירי דאחתה אארעא ובכלי וחזי למצותה ולהכי חייב לאביי ולרבא פטור דלא מיחייב אלא או בראש המזבח או אפילו למטה היכא דקאי לאהדוריה כמו המוריד גחלת וכיבה דחזיא לאהדורה ושוב מצאתי בתוספ' תמיד של רבי ברוך ברבי יצחק שהקשה הקושיא ותירץ כמו שתירצתי עוד תירץ דמכבדן לאמה לאחר שכבו וכתב שרבינו נסים זצ"ל הקשה אותה במגילת סתרים וזהו לשונו הא גחלים קדושים הן כדתנן (חגיגה דף כג:) הוסיף ר"ע הסלת והלבונה והגחלים שאם נגע טבול יום במקצתן פסל את כולן וא"כ איך מכבדן לאמה והלא מפסיד קדשים ותירץ דבירושלמי מקשה זאת הקושיא בפרק בתרא דחגיגה וה"ג התם תינח קטורת ולבונה גחלים מאי פירוש אמאי פסל את כולן והלא אינם קדושים אמר רבי בון בר רב כהנא תיפתר בגחלים של יום הכפורים שבמה שהוא חותה את כולן הוא מכניס אבל גחלים של כל יום לא כההיא דתנינן נתפזר הימנה קב גחלים מכבדן לאמה פי' גחלים של יום הכפורים בכלי שחותה בו הוא מכניס להכי הכלי מצרפן אבל מחתה של כסף שאין כליין לא מצרפן להו ואינן קדושים ולכן מכבדן לאמה ומיהו רבינו ברוך פירש פירוש הירושלמי בע"א דבעי למה פסל את כולן והלא אינו צריך לכלי שהרי נתפזר מהן קב גחלים ואפילו למאן דאמר בחגיגה (דף כד.) דכלי מצרף אפילו שאין צריך לכלי היינו למאן דאמר צירוף דאורייתא דאז הוסיפו חכמים אפילו שאין צריך לכלי אבל למ"ד צירוף דרבנן לא וכדמוכח בפרק הקומץ רבה (מנחות דף כד.) ומשני בשל יוה"כ שהיו כולם קדושים והוא הדין דהוה מצי לתרוצי במחתה שניה של ג' קבין שמאותה לא נתפזר כלל ורבינו תם משיב להרב רבי יעקב ישראל בע"א דלכך מכבדן לאמה דכלי שרת אין מקדשין אלא מדעת ולא מיקדשי הנך גחלים וקשה דאם כן תקשה מכאן למאן דאמר פרק לולב וערבה (סוכה דף מט:) כלי שרת מקדשין שלא מדעת מיהו בפרק קמא דמנחות (דף ז.) דייק רבי יוחנן מברייתא זאת אומרת כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת ושמא סבור כההיא ברייתא והכי נמי אין לומר דמחתה ראשונה של ד' קבין לא היתה כלי שרת דהא כתיב ולקח מלא המחתה גחלי אש משמע שהיתה כלי שרת ולא יתכן לומר דווקא דיום הכפורים קדושה דביום כפור כתיב קרא ועוד כיון דהוו על המזבח מקדש את הראוי לו ודוחק לומר דהיינו דווקא בקרבנות ו):

הדרן עלך טרף בקלפי

עין משפט נר מצוה

מח א ב ג מיי' פ"ב מהל' תמידין הל' ו:

◆

רבינו חננאל

מה תחילתו אע"פ שהוא תמיד של חול דוחה טומאה, דכתיב ביה במועדו ואפילו בטומאה, כך סופו דוחה טומאה ואינו [דוחה] שבת כתחלתו, מה תחלתו תמיד של ערב שבת, אם נאנסו ולא הקריבוהו אינו קרב בשבת עם תמיד של שבת, כך סופו אינו דוחה שבת. לרב חסדא נמי האי דכתיב במועדו לא קשיא סופו כתחילתו לית ליה, שבת דהותרה בציבור שנאמר וביום השבת שני כבשים סופו נמי דוחה שבת, טומאה דדחויה היא בצבור כדאסיקנא בפרק ראשון לרב ששת דדחויה היא, תחילתו דעיקר כפרה היא דחי, סופו דלאו עיקר כפרה לא דחי. מאחרי שנתברר כי לא בא זה הפסוק אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה אלא לאש מחתה ומנורה. אתמר המכבה אש הנלקח מעל המזבח למחתה או להדליק המנורה, אביי אמר חייב אע"ג דאחתה לארעא וכביא, אש המזבח קרינן ביה, וכתיב לא תכבה. רבא אמר כיון דאחתה נעתקה מאש המזבח ופטור. ואקשינן אלא הא דאמר רב נחמן המוריד גחלת מעל המזבח וכיבה חייב, כמאן כאביי, כלומר הלכתא כרב נחמן, וקימא לן אביי ורבא הלכתא כרבא וקשיא הלכתא אהלכתא. ופרקינן התם לגבי רב נחמן אפילו רבא מודה שחייב, כיון דשלא לשום מצוה הורידה, אש המזבח קרינא ביה וחייב. כי קאמינא דפטור היכא דנתקה למצוה למחתה או למנורה (דכיון דנתקה למצוה למחתה או למנורה) דכיון דנתקה למצותה, לאו אש מזבח היא. ובמנורה ובמחתה לא אשכחנן בה קרא לא תכבה. איכא דאמרי היכא דאחית גחלת לארעא וכביה דברי הכל פטור, כי פליגי במכבה גחלת למזבח, אביי אמר חייב, אש מזבח היא. רבא אמר פטור, כיון דנתקה למחתה או להדלקת המנורה יצאה מתורת אש מזבח ונעשית אש מחתה ומנורה.

הדרן עלך טרף בקלפי

מסורת הש"ס

א) [לעיל ו: וש"נ], ב) [זבחים נח:], ג) [ויקרא ו], ד) [שם], ה) צ"ל דרבא, ו) [ועי' תוספות חגיגה כג: ד"ה שאם],

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה טומאה סופו כתחילתו מה תחילתו: (ב) ד"ה אינתיק למצותה לשום אותו למחתה:

◆

מוסף רש"י

דדחויה היא בציבור. אף על פי שהקרבן ציבור דוחה אותה, בקושי הותרה ולא היתר גמור הוא וכל מה דמצינו להדורי מהדרינן שיעשה בטהרה (לעיל ו:) אע"ג דאכשרה רחמנא למיתי בטומאה, לאו היתר גמור הוא, אלא היכי דלא משתכחי טהורין (פסחים עז.) **כלומר בקושי נדחית אצלה דיחוי בעלמא על ידי נשיאות עון שהציץ מרצה, ולא כהיתר גמור** (זבחים לג.).

הדרן עלך טרף בקלפי

◆

תוס' ישנים

המוריד גחלת מעל המזבח וכיבה חייב. הקשה ה"ר אלחנן מהא דתנן בפרק המזבח מקדש [זבחים פו, א] גחלת שפקעה מעל המזבח לא יחזיר וכיון דלא יחזיר נשלמה מצותה ואיך חייב [משום] מכבה. ואמר לו רבינו שיש חילוק בין פקעה מעל המזבח להורידה.

הדרן עלך טרף בקלפי.